

WOJEWODA OPOLSKI

PSiZ.I.431.21.2017.AC

Opole, dnia 13 maja 2017 r.

**Pani
Urszula Pyć
p.o. Kierownika
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Zębowicach
ul. Murka 2
46-048 Zębowice**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Podstawowe informacje formalno-prawne dotyczące kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach, ul. Murka 2, 46-048 Zębowice.

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U z 2015 r., poz. 525 ze zm.), art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2016, poz. 195 ze zm.) w zw. z art. 6 ust. 4 pkt 4, art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092).

3. Zakres kontroli:

- a) **przedmiot kontroli:** ocena realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- b) **okres objęty kontrolą:** 1 kwietnia 2016 r. do dnia kontroli, tj. 30 marca 2017 r.

4. Rodzaj kontroli: problemowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 30-31 marca 2017 r.

7. Cel kontroli: ocena realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w okresie od 1.04.2016 r. do dnia kontroli, tj. 30 marca 2017 r.

8. Skład zespołu kontrolnego:

- **Agnieszka Cieślik** inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – przewodnicząca zespołu;
- **Marzena Janiszewska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

9. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Urszula Pyć – p. o. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach od dnia 30 września 2015 r.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach.

Ustalenia kontroli.

Zarządzeniem Nr W.0050.7.2016 Wójta Gminy Zębowice z dnia 23 marca 2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach został wyznaczony jako podmiot właściwy do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego (zał. 1).

W ramach realizacji zadania wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2016, poz. 195 ze zm.), do prowadzenia postępowań z zakresu świadczenia wychowawczego, w tym wydawania decyzji administracyjnych Wójt Gminy Zębowice upoważnił, na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy Panią Urszulę Pyć - p.o. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach. Na wniosek kierownika Wójt Gminy Zębowice upoważnił Panią Małgorzatę Wencel do prowadzenia postępowań w sprawach przyznawania świadczenia wychowawczego (zał. 2-3).

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zębowicach, w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 kwietnia 2016 do 30 marca 2017 r., prowadzono postępowania administracyjne w **216** sprawach z wniosków złożonych o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego.

Do dnia kontroli organ wydał **201** decyzji administracyjnych, w tym **25** odmawiających stronie prawa do świadczenia wychowawczego.

W **47** przypadkach, gdy wnioskodawca lub członek jego rodziny przebywał poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy przekazał sprawy marszałkowi województwa (do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu).

W trakcie kontroli, weryfikacji poddano dokumentację **64** spraw zakończonych wydaniem decyzji, co stanowi **31%** ogółu spraw. Dokumentację objętą kontrolą, sprawdzono pod względem zasadności przyznawania lub odmowy przyznania prawa do świadczenia wychowawczego, sposobu i trybu postępowania w zakresie przyznania tego świadczenia oraz terminowości wypłat.

1. Ocena zasadności przyznawania i odmowy przyznania świadczenia wychowawczego pod względem zgodności z obowiązującą ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

W trakcie kontroli ustalono, że we wszystkich przypadkach, świadczenie wychowawcze zostało przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (zwana dalej ustawą) w związku z art. 4 ust. 2 i 3 ustawy.

Świadczenie wychowawcze w każdym przypadku zostało przyznane w prawidłowej wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko, tj. zgodnie z art. 5 ust. 1. ustawy. W przypadku urodzenia się dziecka w rodzinie, ukończenia przez dziecko 18. roku życia organ prawidłowo ustalał kwotę świadczenia wychowawczego przysługującą za niepełny miesiąc, dzieląc kwotę tego świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnożono przez liczbę dni kalendarzowych, za które to świadczenie przysługiwało, zgodnie z wymogami art. 5 ust. 2 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko organ, przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 5 ust. 3 i 4 ustawy tj., gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 800,00 zł lub w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, 1.200,00 zł.

Jeżeli wystąpiła sytuacja utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia

wychowawczego, lub po tym roku, organ ustalając ich dochód, nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 7 ust. 1 ustawy.

W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, organ ustalając dochód członka rodziny, osiągnięty w tym roku dzielił dochód przez liczbę miesięcy, w których dochód ten był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na jaki ustalane lub weryfikowane było prawo do świadczenia wychowawczego, co jest zgodne z art. 7 ust. 2 ustawy.

W przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny po roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, dochód ustalano na podstawie dochodu członka rodziny, powiększonego o kwotę osiągniętego dochodu za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w okresie, na jaki ustalane lub weryfikowane było prawo do świadczenia wychowawczego, co jest zgodne z art. 7 ust. 3 ustawy.

W przypadku ustalania dochodu z gospodarstwa rolnego, każdorazowo obliczono dochód, zgodnie z zapisami art. 7 ust. 5 ustawy, tj. przyjmując, że z 1 ha przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny w wysokości 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia, przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1381, z 2014 r. poz. 40 oraz z 2015 r. poz. 1045). W sytuacji gdy rodzina uzyskiwała dochody z gospodarstwa rolnego oraz dochody pozarolnicze, organ każdorazowo dochody te sumował zgodnie z wymogami art. 7 ust. 10 ustawy.

W żadnej ze spraw poddanych weryfikacji nie odnotowano przypadku umieszczenia członka rodziny w pieczy zastępczej oraz dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego. Ponadto, poddane kontroli sprawy nie dotyczyły opieki naprzemiennej obydwojga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że osoby, którym przyznano świadczenie wychowawcze spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres przyznania świadczeń nie budzi zastrzeżeń.

Przyznanie prawa do świadczenia wychowawczego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej. Treść uzasadnienia zawierała elementy określone w art. 107 § 3 k.p.a., tj. uzasadnienie faktyczne i prawne. W uzasadnieniu decyzji wskazano fakty, które organ uznał za udowodnione, a w uzasadnieniu prawnym zawarto wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

W trakcie kontroli ustalono, że wszystkie decyzje administracyjne wydane przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach zostały odebrane osobiście przez strony w dniu ich wydania.

W badanym okresie w 25 sprawach odmówiono stronie prawa do świadczenia wychowawczego. Kontroli poddano dokumentację 16 wnioskodawców w powyższym zakresie. We wszystkich przypadkach powodem odmowy było przekroczenie kryterium dochodowego, określonego w art. 5 ust. 3 ustawy, uprawniającego do świadczenia na pierwsze dziecko.

2. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczenia wychowawczego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania prawa do świadczenia wychowawczego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z danymi dotyczącymi:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania, miejsce zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz adres poczty elektronicznej;
- 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz

w przypadku ubiegania się o prawo do świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, odpowiednio:

- a) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.) każdego członka rodziny;
  - b) oświadczenie o deklarowanych dochodach osiąganych przez osoby podlegające przepisom o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, zawierające informacje o:
    - wysokości dochodu,
    - wysokości należnych składek na ubezpieczenia społeczne,
    - wysokości należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne,
    - wysokości i formie opłacanego podatku dochodowego,
    - wysokości dochodu po odliczeniu należnych składek i podatku;
- 3) zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego:
- a) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację,
  - b) inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku zgodnie z wymogami art. 13. ust. 4 ustawy.

Wszystkie poddane kontroli sprawy z wniosków złożonych drogą elektroniczną za pomocą systemu udostępnianego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz banków krajowych załatwiane były w formie pisemnej, zgodnie z art. 13 ust. 15 ustawy.

W przypadku utraty dochodu lub uzyskania dochodu przez członków rodziny w aktach sprawy do wniosku załączone były dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość, zgodnie z art. 13 ust. 16 ustawy.

W sytuacji, gdy osoba nie ubiegała się o przyznanie świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko, w żadnym przypadku, organ nie żądał od strony dokumentów potwierdzających wysokość dochodów, co jest zgodne z art. 13 ust. 17 ustawy.

W poddanej kontroli dokumentacji, ilekroć w postępowaniach było wymagane potwierdzenie wysokości dochodu uzyskanego przez rodzinę lub członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres, na jaki ustalane było prawo do świadczenia, w aktach sprawy dołączone było stosowne zaświadczenie lub oświadczenie wnioskodawcy, co jest zgodne z art. 13 ust. 18 ustawy.

Złożone przez strony oświadczenia zawierały klauzulę zastępującą pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”, co jest zgodne z art. 13. ust. 19 ustawy.

GOPS w Zębolicach prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z Centralnej Bazy Beneficjentów, drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, odpowiednio:

- 1) informacje o dochodzie podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30 e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych każdego członka rodziny, udzielanych przez naczelnika właściwego urzędu skarbowego, zawierających dane o wysokości:
  - a) dochodu,
  - b) składek na ubezpieczenia społeczne odliczonych od dochodu,
  - c) należnego podatku;
- 2) danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia wychowawcze oraz członków ich rodzin;

- 3) informacje o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne, w tym informacji o wysokości składek od poszczególnych płatników i okresach opłacania przez nich tych składek;
- 4) informacje o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.).

Niemniej, w 13 poddanych kontroli sprawach ustalono, że organ przed wydaniem rozstrzygnięcia nie zweryfikował danych z rejestru publicznego PESEL, co stanowi naruszenie art. 17 ust. 1 pkt 2. ustawy.

Z uwagi na stwierdzoną nieprawidłowość Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach złożył w dniu 30 marca 2017 r. pisemne wyjaśnienie, cyt.: (...) *dokumenty w niektórych teczkach nie posiadają weryfikacji danych pesel, ponieważ bazujemy na aktach dotyczących świadczeń rodzinnych prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach. Z uwagi na fakt, że uzyskanie danych z bazy danych z systemu komputerowego było często niedostępne w okresie wzmożonej pracy nad realizacją świadczenia wychowawczego.*

Akta osób, którym przyznano świadczenia wychowawcze bez weryfikacji danych z rejestru publicznego PESEL zostały w trakcie kontroli uzupełnione o brakujące dokumenty potwierdzające weryfikację.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczenia wychowawczego, z wniosków złożonych w okresie od 1.04.2016 r. do 1.07.2016 r. ustalano na okres od dnia 1.04.2016 r. do dnia 30.09.2017 r. Prawo do świadczenia wychowawczego, z wniosków złożonych po 1.07.2016 r. ustalano, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami do końca okresu zasiłkowego, tj. 30.09.2017 r., zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy.

W przypadku wniosków o ustalenie prawa do świadczenia na dziecko nowonarodzone - prawo to ustalano od dnia urodzenia się dziecka, co jest zgodne z art. 18 ust. 2 ustawy.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach, w razie utraty dochodu prawo do świadczenia wychowawczego ustalano od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata dochodu (nie wcześniej jednak niż od 1.04.2016 r., gdy wniosek złożono w okresie od 1.04.2016 r. do 1.07.2016 r.), zgodnie z art. 18 ust. 5 ustawy.

W sprawach, gdy uzyskanie dochodu przez członka rodziny powodowało utratę prawa do świadczenia wychowawczego, organ odmówił stronie świadczenia od miesiąca następującego po pierwszym miesiącu od miesiąca, w którym dochód został osiągnięty, zgodnie z art. 18 ust. 6 ustawy.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach, w sytuacji, gdy strona złożyła wniosek bez wymaganych dokumentów, organ przyjmował wniosek wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy. Niezastosowanie się do wezwania skutkowało pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia, o czym pouczone stronę w piśmie.

W badanym okresie, w poddanych kontroli sprawach nie odnotowano przypadku nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych.

3. Terminowość wypłacania należnego świadczenia wychowawczego wnioskodawcom.

Kontroli terminowości wypłaconych świadczeń poddano 48 spraw. Na podstawie listy wypłat ustalono, że w każdym przypadku wypłata pierwszego świadczenia, z wniosków złożonych w okresie od 1.04.2016 do 1.07.2016 r. nastąpiła w terminie wynikającym z art. 49 ust. 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W pozostałych przypadkach Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zębowicach wypłacał osobom uprawnionym świadczenia wychowawcze zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy, tj.: nie później niż ostatniego dnia miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie wychowawcze, a w przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego

po 10 dniu miesiąca, świadczenie wychowawcze za dany miesiąc wypłacano najpóźniej ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

We wszystkich przypadkach, prowadzonych na wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, wypłata należnego świadczenia wychowawczego osobie uprawnionej, dokonywana była po podpisaniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia oraz po dostarczeniu decyzji stronie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku weryfikacji wszystkich wniosków z rejestrem publicznym PESEL, co jest niezgodne z art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Nieprawidłowość stwierdzona w trakcie kontroli powstała w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zębowicach nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niedostateczną znajomością przepisów prawa osób prowadzących postępowanie i wydających decyzje w zakresie ustalania prawa do świadczenia wychowawczego.

Powyższe nieprawidłowości skutkują:

- 1) koniecznością ponownej weryfikacji wszystkich rozpatrywanych w Ośrodku wniosków w oparciu o rejestr publiczny PESEL.

IV. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej, pod poz. nr 1/2017.

V. Kierownik jednostki kontrolowanej nie zgłosił, w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania projektu, umotywowanych pisemnych zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego, w związku, z czym, zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej, sporządzono niniejsze wystąpienie pokontrolne.

VI. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami na podstawie art. 46 ust. 3 pkt.1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zweryfikowanie złożonych wniosków z rejestrem publicznym PESEL, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.**

VII. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092), proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie **30 dni** od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VIII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092), od wystąpienia pokontrolnego **nie przysługują środki odwoławcze.**

Z up. Wojewody Opolskiego

Dorota Rutkowska
Zastępca Dyrektora Wydziału
Polityki Społecznej i Zdrowia

Do wiadomości:
Pan Waldemar Czaja
Wójt Gminy Zębowice
ul. Murka 2
46 –048 Zębowice